

ЗАПАВЕТЫ ЎЛАДЫКІ СЦЯФАНА

Учора (26 красавіка) ва Успенскім Жыровіцкім манастыры быў пахаваны архіепіскап Пінскі і Лунінецкі Сцяфан, які спачыў у Вялікую Пятніцу. Епархіяй ён кіраваў больш за тры дзесяцігоддзі. Восем гадоў таму аўтару гэтых радкоў пашчасціла сустрэцца з архіепіскапам, браць інтэрв'ю для газеты. Менавіта пашчасціла. Уладыка тады шмат чым прыемна здзівіў.

Найперш — сваім цудоўным веданнем класічнай беларускай літаратуры і роднай мовы. Яна ў яго была прыгожай, сакавітай, такой, што адразу згадалася «Новая зямля». Ён і не ўтойваў сваёй сімпатыі да творчасці Якуба Коласа: падчас гутаркі столькі вершаваных радкоў згадаў на памяць! Высветлілася, што архіепіскап — даўні чытач нашай газеты, да «Звязды» прызвычаўся ў школьныя гады, з «падачы» бацькоў. А потым, калі тры гады адбываў тэрміновую службу ў далёкай Туркменіі, чытаў «Звязду», каб не забываць мову, практыкавацца. Дамовіўся, і сваячка выпісвала выданне яму ў войска. Тады можна было гэта зрабіць. Вось вам і прыклад, і заповет: калі не хочаш адрывацца ад родных каранёў, калі шануеш сваю мову, гісторыю, культуру, заўсёды знойдзеш магчымасць падтрымліваць усё гэта ў сабе.

Уладыка Сцяфан расказваў, што нарадзіўся на Чэрвеньшчыне, паводле яго слоў, адным з самых бязбожных раёнаў Беларусі. На той час там не засталася ніводнай царквы: «У адным нашым Смілавіцкім прыходзе раней было тры храмы, а ў 1930-я га-

ды іх зруйнавалі і знішчылі. Вечарамі збіраліся аднавяскоўцы, успаміналі, як раней маліліся, адзначалі святы. У царкву ў Мінск стаў ездзіць ужо ў школьныя гады. Бацькі стараліся прывіць цікавасць да вучобы, а да Бога прыйшоў сам. Пасля службы ў сталічным храме часта заходзіў у вялікі кніжны магазін. Там было процьма літаратуры — цэлыя паліцы. Я прастойваў каля іх гадзінамі і ў выніку знаходзіў нешта патрэбнае для сябе. Некаторыя кнігі мне здорава дапамаглі, там была інфармацыя, што сеяла сумненні і будзіла цікавасць. Хацелася самому знайсці адказы на многія пытанні». З тых пошукаў і роздумаў, пэўна, і пачалося станаўленне асобы. Думаць, разважаць, сумнявацца і пераконавацца, каб свядома будаваць падмурак храма сваёй душы, вучыў уладыка сваіх духоўных дзяцей.

— Калі ўважліва чытаць разважанні старцаў, можна знайсці такую думку: мы знаходзімся ў падарожжы. Духоўны сэнс падарожжа вельмі вялікі. Памятаеце, як Майсей вадзіў па пустыні яўрэйскі народ? Якая ж там адлегласць — з Егіпта да Святой Зямлі, а яны ішлі доўгія сорак гадоў. Такі прамежак часу быў патрэбен, каб старое пакаленне з яго дрэннымі звычкамі і няправільнымі духоўнымі ўстаноўкамі памерла, і на змену яму прыйшло новае, свабоднае ад заган. Так і тут, неабходны час, каб пераадолець пустыню бязбожжа, атэізму, шматлікіх перамен і перабудов. Вядома, шлях гэты надзвычай цяжкі. Тыя ж старцы казалі: «Калі б усе разам прамовілі адначасова: «Госпадзі, даруй нам і памілуй!», свет стаў бы лепшым». Здаецца, праская рэч, толькі ажыццявіць яе немаг-

чыма. Да лепшага нельга прыйсці хутка», — разважаў архіепіскап.

Цяпер мы асабліва яскрава бачым, як простае, добрае, людскае часам становіцца немагчымым, як яго замяняе агрэсіўнае і нялюдскае. І прычынай усяму — воля чалавека. У чым жа знаходзіць суцязэнне, паратунак — пытанне сёння як ніколі актуальнае.

А тады ўладыка Сцяфан адказаў так: «Паратунак у веры, бо без яе нікуды не ступіш. А яшчэ — у добрай сям'і. Адзін з вельмі шанаваных нашых святароў сказаў мне аднойчы: «У наш час сям'я — найбольшы духоўны подзвіг». Так яно і ёсць. Бо ў сям'і можна навучыцца спагадзе і цярыню, навучыцца клапаціцца пра іншага, пераадолець уласны эгаізм».

Уладыка вельмі перажываў за вялікую колькасць разводаў. Паказваў папку на рабочым стале, у якой зафіксавана скасаванне шлюбаў тых людзей, якія вянчаліся ў царкве. І расказваў гісторыі, часам падобныя да анекдотаў, але рэальныя. Напрыклад, як адна сям'я не праіснавала і дня. Пасварыліся дзве сваці, і вяселле разганалі, а маладыя людзі, венчаныя ў царкве, прыйшлі разводзіцца. «У гэтай папцы зрэз стану грамадства. А ён характарызуецца тым, што людзі несур'ёзна ставяцца да самага галоўнага ў жыцці кожнага — да стварэння сям'і як малой царквы, як асновы ўсяго».

На развітанне ўладыка падарыў мне кнігу праваслаўнага аўтара Ганчарова «Абарані свой дом ад зла». Цяпер гэта выглядае як заповет. Бараніць ад усякага зла трэба і свой уласны дом, і наш агульны.

Святлана ЯСКЕВІЧ.